

Een motorboot voor een drijvend flesje

In deze serie verschenen

1. Een overval in de lucht
2. De jacht op het koperen kanon
3. Sensatie op een Engelse vrachtboot
4. Avonturen in de Stille Zuidzee
5. Drie jongens op een onbewoond eiland
6. De strijd om het goudschip
7. Tumult in een toeristenhotel
8. Drie jongens als circusdetective
9. Een dollarjacht in een D-trein
10. Een speurtocht door Noord-Afrika
11. Drie jongens en een caravan
12. Kabaal om een varkensleren koffer
13. Een motorboot voor een drijvend flesje
14. Een klopjacht op een kapitein
15. Een raderboot als zilvervloot
16. Nummer negen seint New York
17. Een meesterstunt in Mexico
18. Trammelant op Trinidad
19. Vreemd krakeel in Californië
20. Lotgevallen rond een locomotief
21. Pyjama-rel in Panama
22. Vreemd gespuis in een warenhuis
23. Wilde sport om een nummerbord
24. Hoog spel in Hongkong
25. Een vliegtuigsmokkel met verrassingen
26. Stampij om een schuiftrompet
27. Kunstgrepen met kunstschaten
28. Bombarie om een bunker
29. Ali Roos als Arie Baba
30. Heibel in Honolulu
31. Arie Roos wordt geheimagent
32. Cnall-effecten in Casablanca

*Een motorboot voor een
drijvend flesje*

Willy van der Heide

Oorspronkelijk uitgegeven door: Stenvert, Meppel, 1953

© Willy van der Heide, 1953

© Nederlandse uitgave: Overamstel Uitgevers, Amsterdam 2015

© Omslagbeeld: Frans Mettes

Omslagontwerp: baqup

ISBN 978 90 499 2716 5 (paperback)

ISBN 978 90 499 2748 6 (e-book)

NUR 280

www.overamstel.com

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Jan Prins verdient een kwartje

Het onverwachte avontuur met de particuliere detective Pijnenburg begon, doordat de zuinige Jan Prins met zijn scheldejol dwars door de Stadionsluis in Amsterdam ging varen om een kwartje te verdienen. Dat geschiedde onder honende opmerkingen van Bob Evers, die met een pikhaak gereed stond om een paar honderd gulden schade als gevolg van een aanvaring te voorkomen.

Na hun wonderlijke belevenissen met de caravan van de rijke Amerikaan Graham waren onze drie vrienden: Bob Evers, Jan Prins en Arie Roos, heel zoet en braaf naar Amsterdam teruggekeerd, vervuld van plannen om de rest van hun zomervakantie ordentelijk en volgens plan door te brengen, vredig varende over de Hollandse binnenwateren. Maar er kwam vrij snel een kink in de kabel, want Arie Roos kreeg een oom en tante uit Australië op bezoek.

‘Kijk eens,’ had Arie toen gezegd (met een zware zucht) ‘ik kén die familiebezoeken. Ik móét er bij zijn van mijn vader, want volgens hem moet ik in ieder geval goede maatjes blijven met oom en tante, omdat die in Australië wonen.’

‘Och,’ zei Jan. ‘Je kunt makkelijk goede maatjes blijven met familie die in Australië of Zuid-Afrika woont. Daar krijg je geen ruzie mee. Je krijgt alleen ruzie met familie die in de straat vlak om de hoek woont.’

‘Luister nou,’ had Arie verder gezegd, ‘brengen jullie onze boot nou vast naar Leiden, dan kom ik een dag later. Anders moeten jullie die hele dag hier in Amsterdam blijven hangen met dit prachtige weer. Pik mij morgenochtend maar ergens op.’

‘Goed. Maar waar?’

‘Laat eens kijken. Hoever varen jullie die eerste dag?’ Jan overwoog dit. Bob Evers dat te laten overwegen had geen zin, want als Amerikaan had die niet het vaagste benul van de manier, waarop Holland in elkaar zat. Hij wist alleen dat het erg klein was, met als gevolg dat hij alle afstanden altijd veel te laag schatte. Volgens Bob lag Den Haag twee uur lopen van Amsterdam af.

‘Tot aan de Kaag zoiets,’ concludeerde Jan ten laatste. ‘Best. Ik vertrek per trein vrij vroeg in de morgen. Pik me maar op bij de Spanjaardsbrug in Leiden. Daar moeten jullie altijd voorbijkomen.’

‘O.K., dikke. Maar wacht niet óp de Spanjaardsbrug, hé?’

‘Waarom niet er óp?’ vroeg Arie, die erin trapte.

Jan Prins grijsde van oor tot oor:

‘Anders heb je kans dat de brug ontzet raakt. En dat is een dure grap.’

‘Poeh,’ zei Arie. ‘Leidens ontzet viereen ze elk jaar op drie oktober. Daar zullen ze langzamerhand wel genoeg van hebben. Kunnen ze voor de verandering eens een ontzette Spanjaardsbrug gaan viereen. En bovendien...’

Hij stopte en keek peinzend.

‘Bovendien wát?’ vroeg Jan, die er eveneens in trapte. ‘Staat iedereen ontzet te kijken, die zonder waarschuwing dat gezicht van jou in zicht krijgt, dus toeter flink.’

‘Krijg het himbim!’ riep Jan, maar Arie liep grinnikend weg en deed of hij niets hoorde.

‘Die sproetenkolos!’ zei Jan tegen Bob. ‘Hij weet altijd en overal een antwoord op.’

Met dat al was het nu zover, dat Arie zoet thuis zat en: ‘Ja, tante’ en: ‘Nee, tante,’ zei en in stilte en met weemoed dacht aan zijn beide vrienden, die op deze stralende zomerdag in hun scheldejol over ’s werelds wijde wateren voeren.

Het was nu kwart voor drie in de middag en die beide vrienden waren nog niet verder gevorderd dan de Stadionsluis, die aan de zuidgrens van Amsterdam de verbinding vormt tussen de Amsterdamse grachten en de Nieuwemeer. Het is een lange, vrij smalle bakstenen sluis, van waaruit men de lichtmasten van het stadion kan zien oprijzen. Zij hadden een minuut of tien moeten wachten, samen met een schuit vol hout, een schuit vol schoolkinderen en een schuit vol vaten benzine, vóór de sluisdeur opzij schoof en zij naar binnen konden. Aangezien er vrij weinig wind was – en het beetje dát er was vrij onbetrouwbaar bleek – had Jan zijn nieuwe bruine, Amerikaanse zeilen laten zakken en was naar binnen gevaren op de kracht van zijn vrij oude Penta buitenboordmotortje, een apparaat dat Bob altijd een grijs van lol ontlokte als het startte. Het instrument was ook altijd een bron van twistgesprekken: Jan beweerde onveranderlijk dat hij zijn Penta niet wilde ruilen voor de beste Amerikaanse Johnson, omdat een Penta een laagtoerenmotor was.

‘En hoe minder toeren, hoe minder slijtage,’ hield Jan vol.

‘Dan snap ik niet,’ had Arie op een gedenkwaardige, regenachtige

middag, toen de Penta niet starten wilde, tegen Jan gezegd, ‘waarom jij altijd boven je toeren raakt als dat ding niet starten wil.’

Deze middag echter startte de Penta vlot. De schuit met schoolkinderen die op toeters bliezen en met ballonnen wuifden, dreef naar binnen, gevolgd door de benzineboot en het houtschip. Jan kwam als laatste, manoeuvreerde om de grotere schepen heen en kwam midden in de sluis tot stilstand. Bob gooide behendig een meertouw om een kikker en maakte vast. Jan klom tegen een ijzeren ladder op en betaalde de sluisgeld. Bob zat op het korte achterdek, naast de roerpen met zijn blote voeten in het sluiswater en at een plak Droste chocola. Jan kwam terug, het sluisbriefje in zijn shirtzak knopend, klom naar beneden en keek naar het propje opgefroemelde papier van de plak Droste afkomstig, dat Bob met een boog in het water smet... en dát deed het!

‘Heee!... daar drijft een lege fles!’ riep Jan.

‘Weet ik,’ zei Bob met een mond vol chocola. ‘Wat zou dat?’

‘Dat is een kwartje statiegeld, man! Een bekend limonademark. Al-tijd prijs...’

‘Kijk uit, de sluis gaat open!’ waarschuwde Bob, krabbelde overeind en maakte het meertouw los. Jan was al bij de Penta en rukte aan het starttouwje.

‘Let op, Bob! Even die fles oppikken!’

Bob, met het losgemaakte meertouw in zijn handen, keek verbaasd om. Jan Prins en diens zuinigheidsbevelingen deden hem altijd wat wonderlijk aan.

‘Let op! Die schuit achter ons start!’

Jan zwaaide de buitenboordmotor zijwaarts en de scheldejol begon zich in een boog dwars door de sluis te bewegen.

‘Heidaar!’ brulde een matroos op de boeg van het houtschip.

‘Pik dat flesje op, Bob!’ brulde Jan.

Bob greep een pikhaak, keek even naar Jan, als overwoog hij het denkbeeld, die dwaas kort en bondig buiten westen te meppen en het roer over te nemen, maar klauterde dan gezwind op het voordek, viel plat neer en greep de hals van de fles, één seconde voor Jan zijn motor 180 graden stuurboord zwaaide en vlak vóór de scherpe boeg van de naderende houtboot langs, terugsnorde naar de veilige sluis-kant.

‘Zijn jullie nu helemaal van de struisvogels getikt!’ brulde de matroos op de boeg van de houtboot, die met een pikhaak van een meter of tien stond te dreigen of hij hen uit woede wilde harpoeneren. De stalen wand van het motorschip gleed voorbij.

‘Zei die vent iets over sluisvogels?’ wilde Bob Evers weten. Hij was er altijd happig op, nieuwe en vreemd klinkende Nederlandse woorden te leren.

‘Nee,’ zei Jan kort. ‘STRuisvogels. Geen Sluisvogels.’

De sluismeester praaide hen van boven.

‘Luister eens even, aankomende waterprovo’s, daar beneden!... Als je nog één keer zo’n grap uithaalt in mijn sluis zul je d’r meer van horen, begrepen? Al eens gehoord van het Binnen-Aanvarings-Reglement?’

Jan wees op Bob en riep terug:

‘Hij kan-der niks aan doen. Hij is Amerikaan.’

‘Kan me niks versintereklazen!’ bulderde de sluismeester weer. ‘Al was-tie de President zelf. En nu de sluis uit, voor ik me geduld verlies.’

Jan ging de sluis uit met knorrende Penta-motor en voer de wijde Nieuwemeer op, zette dan zijn motor af en beval:

‘Fok hijsen!’

Bob greep de fokkeval en hees. Jan zelf sjarde het bruine grootzeil met ingeweven doodskop omhoog en een minuut later kabbelden de golven muzikaal tegen de boeg van de ietwat oude, maar stevige en goed lopende jol aan.

‘Wou jij het roer?’ vroeg Jan. ‘Dan ga ik wat koffie maken. Vaar langs die rij boeien en als je aan het eind komt, bakboord aanhouden: de Ringvaart in.’

‘Okido,’ knikte Bob, ging op de rand van de stuurkuip zitten met zijn blote rug in de zon en nam het roer over. Er stond een zwakke noordoostenwind en de jol voer met de wind schuin achter vredig de Nieuwemeer over. Jan dook vóór in de boot en begon te knoeien met de primus. Alle mensen die zuinig zijn, blijken bijna zonder uitzondering ook ordelijk en omgekeerd. Jan was zonder enige twijfel altijd ordelijk: er was nooit een knoop van een jas of broek af; hij had steeds zijn schoenen gepoetst; punten aan zijn potloden; zijn aansteker gevuld en een zakkam bij zich. Hij stak dus de primus aan, zette niet teveel en niet te weinig water op, rolde de einden van de grootzeils- en fokkevalen op, gooide de gebruikte lucifer netjes overboord, veegde een plasje water van het voordek en ging toen in het vooronder neuzen, of daar nog vergeten voorwerpen lagen. Hij vond inderdaad wat: twee vuile tennisschoenen, waarvan één zonder veter en één met een scheur in de linnen teen; een eind touw van een meter of zes, een takelblokje met een harp er aan vast, een leeg boterhamworstblik en een stelletje lege frisdranken limonadeflessen. Dat deed Jan er aan

denken, dat hij daarjuist met levensgevaar, een fles had veroverd. Hij keerde zich om en vond dat ding waar Bob het had neergegoot: op de bodem van de jol. Bob zat op de rand van de stuurkuip, zacht voor zich uit brommend en keek met belangstelling naar Jans bezigheden. Hij vond het altijd amusant, Jan zo precies en ijverig bezig te zien, liet niets merken en keek toe hoe Jan de gevonden fles omhoog hield tegen de blauwe lucht en ernaar tuurde.

‘Wat bijzonders?’ informeerde Bob.

Jan liet het flesje zakken: ‘Alleen een stuk krant, je vindt soms de gekste dingen in het water. Wie stopt er nu een oud afgescheurd flard krant in een lege fles?’

Bob haalde de schouders op: ‘Mensen in boten vervelen zich en in gedachten doen ze dan de zotste dingen. Is dit de Ringvaart, waar we bakboord aanhouden?’

Jan keek op. Zij hadden het einde van de Nieuwemeer bereikt en aan bakboordzijde begon de Ringvaart van de Haarlemmermeerpolder: het vaarwater dat zij zouden volgen tot aan de Kaag toe.

‘Dat is ’m. En die maar volgen, de eerste uren.’

Maar dat zat niet snor, want een half uur later ging de wind liggen en bleef hardnekkig liggen. Er zat weinig anders op dan de Penta weer aan te slaan, hetgeen geschiedde. Maar dat varen op een lichte buitenboordmotor is een machtig vervelend iets; het gaat te langzaam om op motorbootvaren te lijken en er is niets, maar dan ook totaal niets aan, wat op spanning lijkt.

‘Het is,’ zei Bob, ‘net een bromfietsgangetje voor een gemotoriseerd zeeschildpad. Geef mij maar een stijve bries. Of laten we ergens anders aanleggen en wat drinken en naar de autobussen kijken tot het weer gaat waaien. Dáár is een ding met wippen en schommels en stoelen. Leg aan!’

Jan legde aan. Bob sprong onmiddellijk tegen de met gras begroeide Ringvaartdijk op en klom naar boven. Jan bleef in de jol achter en begon met typische Jan Prins nadenkendheid de ledige flesjes te vergaren om die metéén in te ruilen. Bob stond van boven af toe te kijken en maakte hoofdschuddend een opmerking toen Jan met zijn armen vol flesjes naar boven kwam strompelen. ‘Als jij niet stinken stinkrijk wordt, later, weet ik het niet meer.’

Jan knorde wat, wandelde het kleine cafeetje binnen, zette de flessen op de toonbank, stak het statiegeld in zijn zak en zocht buiten Bob

weer op, die inmiddels een paar rieten leunstoelen had uitgezocht en zich in één ervan had neergevlijd. Hij zat daar met verdraaide hals zijn ene schouder te bekijken.

‘Ben ik al rood verbrand, of kan het nog even zo?’

Jan hield zijn hand omhoog tot de schaduw op Bobs schouder viel en keek onderzoekend.

‘Ik zou nu wel een shirt aandoen, jô, anders kun je wéér vellen gaan plukken over een paar dagen.’

Bob schoof achterwaarts tot hij in de schaduw zat en kondigde aan:

‘Ik wil een of ander soort vruchtesap. Jij zeker een glas leidingwater? Dat is het goedkoopst.’

‘Een bord wasem met een mes,’ zei Jan knorrig. ‘Die flauwe mopjes van jullie altijd...’

En geen van beide jongens had nog het vaagste vermoeden, dat sinds het vinden van die lege frisdrank fles elke meter die zij voeren en elke minuut die voorbijging hen dichter en dichter bracht bij een der meest spannende en onverwachte avonturen die zij ooit hadden meegemaakt.

De man in de motorboot

Een half uur later stak de oosterbries weer op; de jongens betaalden, zakten de Ringvaartdijk af, hesen de zeilen en hadden juist afgezet, toen zij enkele honderden meters vóór hen uit in de vrij brede vaart een motorvletje zagen aankomen, dat op een wonderlijke wijze zig-zag voer. ‘Moet je die zot daar zien,’ zei Bob, na een tijdje turen. ‘Die is zeker bang, dat-ie te gauw in Amsterdam is. Of zijn ze dronken?’

Jan bestudeerde het vreemde naderen van de vlet: een blank gelakte, bijna nieuwe eiken volgboot van een voet of negen lang, met een buitenboordmotor er aan vast. Er zat één man achterin, die heen en weer voer tussen bak- en stuurboordsoever en onderwijl bijna onafgebroken naar het water staarde.

‘Hij is natuurlijk bang dat-ie getorpedeerd wordt,’ meende Bob.

‘Of hij is zo aan zeilboten gewend dat-ie, tegen de wind in varende, ook met een motorboot laveert.’

Ondertussen naderde de vreemd varende vlet meer en meer.

‘De vent zoekt iets,’ zei Jan opeens.

‘Kijk maar uit!’ waarschuwde Bob grinnikend. ‘Al zijn leven zoekt-ie die fles, die jij gevonden hebt. Een vent, die nog zuiniger is dan jij, Jan. Daar kun je nog wat van leren.’

Jan begon te lachen. De man in de motorvlet was nu vrij dichtbij, aan de andere oever, ging weer overstag en kwam nu recht op hen afvaren.

‘Hallo!’ praaide hij hen.

‘Allo daar!’ riep Jan terug. ‘Is er wat?’

De bestuurder van de vlet was een jaar of vijfendertig oud. Hij droeg een goedkope, korte kaki broek met daaronder bijna nieuwe, witte tennisschoenen. Zijn benen hadden die vissebuik-witte kleur van mensen die zelden in de zon komen. Zijn bovenlichaam was bekleed met een van die imitatie-Amerikaanse shirts vol met palmen, kurkentrekkers en krokodillen en op zijn hoofd stond een witte zeilpet van het soort dat ijscomannen graag dragen. Die pet stond vër achterover en liet een vrij laag voorhoofd zien, waarop het zweet parelde. Zijn wenkbrauwen waren witblond en het lokje dun haar dat onder zijn pet uit hing was eveneens witblond. Hij draaide zijn buitenboordmotor zijwaarts en stuurde zijn vlet met de jol mee op.

‘Hebben jullie ook ergens een lege limonadefles zien drijven?’

Jan Prins, die voor in de scheldejol zat, staaarde de man verbluft aan.

‘Zoekt u... zoekt u dát?’

De man verzette zenuwachtig de ijscopet op zijn hoofd en keek om zich heen naar het water.

‘Er zit een voor mij nogal belangrijk papier in, weet je... Met aantekeningen, die ik moeilijk missen kan.’

‘Tja...,’ zei Jan en krabde zijn kin. ‘Ik wil wel voor u uitkijken, natuurlijk. Komt u nog hierlangs terug?’

‘Jazeker,’ zei de witharige man. ‘Zeker. Ik vaar dit eindje heen en weer, want ik moet het ding hier ergens verloren hebben.’

‘Nou, ik hoop voor u dat het niet ergens op de Nieuwemeer dobbert, dan vindt u het zo gauw niet. Maar waarom vaart u zigzag?’

‘Waarom ik zigzag vaar?’ De man staaarde Jan half verbaasd, half verontwaardigd aan. ‘Om het vaarwater af te zoeken, natuurlijk.’

‘Maar mijn beste man, je hoeft toch alleen aan de benedenwindse oever te zoeken! Of dacht je dat een flesje tegen de wind in stroomde en aan de hoge wal ging drijven?’

De man greep weer zenuwachtig naar zijn pet, schoof die voorover en achterover, keek naar de lucht, naar de golfjes, naar de oevers en dan weer naar Jan.

‘Natuurlijk!’ zei hij. ‘Daar heb ik niet eens aan gedacht. Dank je wel. De lage wal. Natuurlijk. Dank je wel...’ Hij gaf gas, stuurde zijn vlet in een bocht en voer, nu langs de benedenwindse wal, weer de kant van Amsterdam op. Jan en Bob staarden hem een tijdje na, zonder iets te zeggen en keken dan elkaar aan.

‘Asjemenou...’ begon Jan.

‘Als ik dat Hollandse gebrabbel van jullie goed verstaan heb,’ zei Bob, ‘is die man een lege fles kwijt, met iets erin.’

‘Aantekeningen,’ zei hij.

Bob trok zijn roerpen wat aan om een van de Kaag komend, laverend kajuit jacht ruim baan te geven.

‘En zaten er aantekeningen in die fles van ons?’

‘Volgens mij alleen maar een afgescheurd stuk krant. Maar daar kán natuurlijk iets op gestaan hebben.’

‘Waarom zei je hem dan niet dat wij zoiets gevonden hadden?’

Jan krabde opnieuw zijn kin; een vast gebaar van hem als hij ergens over piekerde.

‘Tja... dat weet ik eigenlijk zelf niet.’ Bob grinnikte:

‘Je vond het natuurlijk vervelend om te bekennen dat je zó’n duitendief bent, dat je dat flesje metéén hebt ingewisseld voor statiegeld.’

Jan stooft woedend op:

‘Dat heeft er niets mee te maken! Het verhaal van die vent klopt niet. En de manier waarop hij uit zijn ogen keek bevat me ook niet. Draai om. Wij gaan die fles terughalen.’

Bob spitste zijn lippen en liet een langgerekt gefluit horen.

‘Oejojé!... Ga jij een kwartje uitgeven plus extra benzine, om een lege fles terug te halen? Slechte dag voor Jan Prins.’

‘Och, val overboord!’ knorde Jan korzelig. ‘Laat die zeilen maar staan. Dat eindje tegen de wind varen we op de motor wel terug.’

‘Neemt u me alstublieft niet kwalijk,’ begon Jan Prins, tegen de dikke vrouw die limonade en koeken rondbracht in het cafeetje waar zij kort tevoren hadden gezeten. ‘Ik heb een vriend bij me, die Amerikaan is, en die heeft nogal wat rare gewoontes. Nu heeft hij een stuk van een krant, dat ik speciaal bewaren wou, opgeborgen in een lege fles en die heb ik hier ingeleverd, samen met een zwik andere flesjes. Zou ik hem van u terug mogen hebben?’

‘Met een stuk krant erin?’

‘Ja. Hebt u het niet gezien toen ik ze inleverde?’

‘Nu je het zegt, jongen... wacht maar even.’

Een minuut later betaalde Jan Prins een kwartje voor de fles met het stuk krant erin.

‘Hebbes!’ zei Jan tegen Bob. ‘Varen maar. En nu eens kijken wat dat stuk krant te betekenen heeft.’

Zij voeren tot voorbij de volgende bocht, zetten de scheldejol met haar neus in een pluk riet en bekeken het geval van alle kanten. Dat maakte hen niet bar veel wijzer. ‘Het is een gewoon, een nogal ruw afgescheurd stuk van een Hollandse krant,’ constateerde Jan. ‘Zo te zien een stuk van het ‘Handelsblad’. Ongerold en door de hals naar binnen geschoven.’

‘Jaja. En zo gauw het binnen was, weer uit elkaar gerold. Het kan natuurlijk best, dat er aan de binnenkant van het rolletje krant iets genoteerd staat, dat we zo niet kunnen zien.’

Jan hield de fles tegen het felle zonlicht en loerde.

‘Ik geloof er geen klap van. Dan zou je toch iets moeten kunnen

zien schemeren. En wie schrijft er nou midden op een krant? Dat doe je op de witte rand. Maar dit is juist een stuk midden uit het blad. Wacht eens...'

Bob zat ongeduldig mee te loeren.

'Zie je wat?'

'Ja...' Jan draaide de fles heen en weer tegen het licht.

'Er zijn gaatjes in het papier geprikt! Midden in de letters.'

'Wacht even! Dat kan! Dat is een oude manier van een boodschap doorgeven: gaatjes prikken in of onder de letters die bedoeld zijn.' Jan liet de fles zakken en staarde zijn vriend Bob van terzijde aan:

'Dan is dat toch een machtig geheimzinnige en bar omslachtige manier van iets opschrijven.'

Bob haalde de schouders op:

'Best. Misschien was het een boodschap die niemand anders mocht weten, lezen of vinden.'

'Akkoord. Maar waarom stop je zo'n stuk krant dan in een flesje? Je kunt net zo goed de krant in je zak houden. Loopt veel minder in de gaten. En denk eens aan de last die je hebt om het papier weer uit dat flesje te peuren.'

'Hoe lastig het is, zullen wij zelf thans aan den lijve gaan ervaren,' sprak Bob, het achterluikje van de jol open makend en rommelend in de doos gereedschap die daar stond. 'Kijk eens: een ijzerdraad.'

'En hoe wou je dat papier eruit krijgen met een ijzerdraad? Je trekt het papier stuk.'

'Nee, uil. Ik buig dat ijzerdraad dubbel; kijk... Nu stop je de losse einden erin, als een vork om dat stuk krant heen en je draait... je draait de krant tot een rolletje om je ijzerdraadjes heen en haalt het hele geval er onbeschadigd uit. Gesnopen?'

Jan zuchtte tevreden en nam het stuk gebogen ijzerdraad aan.

'Amerikanen hebben af en toe hun praktisch nut.' Hij schoof de draadeinden omzichtig naar binnen, wrikte even tot ze aan weerszijden van een krul krant zaten, duwde het draad verder en begon te draaien. Het ging feilloos. De krant wikkelde zich om de draden heen en werd er zonder haperen door de nauwe hals uitgetrokken.

'Het ei van Columbus,' zei Bob triomfantelijk.

'Kunst,' bromde Jan. 'Met een ei heeft Columbus jullie Amerika ontdekt. Nou es kijken wat er op dit stuk journalistiek geprikt staat. Heb jij een velletje papier daar?'

Bob had geen velletje papier, maar wel een pond kaas, met een wit pakpapier er omheen. Jan gaf hem een potlood en hield het stuk krant tegen het licht.

‘Schrijf nu domweg achter elkaar op wat voor letters ik oplees. Ik geef ze gewoon in lees-volgorde... Hee ... er zijn cijfers bij, ook. Hier: uit de kolom beurskoersen.’

Bob zat nieuwsgierig te wachten met het blok kaas op zijn knieën.

‘Zeg, genie, weet je zeker dat je dat flard krant niet achterstevoren houdt? Dan lees je de verkeerde letters en cijfers.’

Jan schrok en keerde de flard krant om.

‘Nee,’ zei hij even later. ‘Ten eerste zijn de prikjes er van deze kant af ingezet en aan de andere kant kloppen ze aan de achterkant niet met de lettertekens. We moeten wel degelijk deze kant hebben. Neem op; daar gaan we:

*zitevangenhelpoplaanvm2243
35931pynenbghel*

Jan legde het stuk krant neer.

‘Dat is alles. Wat hebben we?’

Bob overhandigde hem het blok kaas. Jan las haastig wat er stond, las het opnieuw en langzamer, begon dan zijn kin te krabben en zat er een tijd op te turen.

‘Kun jij er wijs uit?’ vroeg Bob ten laatste, gespannen. Jan antwoordde langzaam:

‘Dat is een gek geval, zeg...’

‘Hoezo?’

Jan ging plat op de bodem van de boot zitten, legde de homp kaas op zijn knieën en hield het stuk krant ernaast. Zorgvuldig begon hij de in de krant geprikte letters te vergelijken met wat Bob had opgeschreven. Bob tuurde over zijn schouder mee.

‘Kijk eens,’ zei Jan ten laatste. ‘Hij heeft vast en zeker niet alle woorden compleet gemaakt. En dat is heel begrijpelijk. Als je bijvoorbeeld moet spellen: ‘quasi’, dan zou je met de ‘U’ niet verder kunnen gaan, voor je de hele krant had afgezocht naar een ‘Q’, en dan zou het wel eens kunnen gebeuren, dat je die in je hele krant niet vond. Snap je?’

‘Ah, ja. Dus als je, na een paar regels bijvoorbeeld, de letter die je hebben moet, niet bent tegengekomen, sla je die maar over; erop vertrouwend dat de man, die dat stuk krant krijgt, wel zoveel gezond

verstand heeft om te snappen wat voor letter er ontbreekt.’

‘Ja. Maar ik mag een boon zijn, als ik het allemaal begrijp. Kijk nu eens hier. Het eerste stuk van de boodschap loopt tot aan de cijfers. Die cijfers betekenen vast en zeker iets speciaals, want die staan in een klusje bij elkaar in de beurskoersen en daaronder gaan de letters weer door. Kijk nu dit eens:

zitevangenhelpoplaanvm2243

Als je nu van achteren begint, zie je heel duidelijk staan:

v.m. 2243.’

Bob gaf Jan een klets op diens schouder: ‘Dat is 22.43 voormiddag!’

‘Dat dacht ik ook! En...’ Jan stopte plotseling, begon te lachen en zei: ‘Nee, dat kan niet, verdraaid, want 22.43 is niet voormiddag maar námiddag. Wat een sufferd ben ik.’

‘Nee, nee! Jij neemt nu wel die vier eerste cijfers bij elkaar, maar neem de eerste drie eens! Dan krijg je dit: v.m. 2.24 en dat is 24 minuten over twee voormiddag. In de nacht.’

‘En wat betekenen die andere cijfers dan? Die blijven er over! Laat eens kijken...’

‘335931.’

‘Is dat geen telefoonnummer?’

‘Dat zou kunnen. Maar dan toch een in een stad met zes nummers.’

Jan zat nog even te turen en gaf dan ineens een klets op zijn dijbeen:

‘Nou zie ik het! Ik zat me eerst blind te staren op het woord ‘op-slaan’, vlak voor die cijfers. Het begin is als volgt:

‘Zit gevangen help op:

maar de eerste ‘G’ van ‘gevangen’ is weg en dat klopt, want in die hele alinea van de krant komt maar één ‘G’ voor, en die had hij voor de tweede ‘G’ van ‘evangen’ nodig.’

‘Maar kun jij dan een touw vastknopen aan het eind van die boodschap? Daar onder die cijfers.

-pynenbghel-

‘Ja, Bob! Stel je voor dat iemand gevangen zit en hij wil het volgende schrijven:

- pijn en ben geheel...

en hij wordt op dat ogenblik verrast! Dan moet hij nogal wat letters te kort zijn gekomen!' Jans geestdrift zakte.

'O, ja... eens kijken: een E; een N; wéér een E en nog een E.'

'Maar dat zijn de meest voorkomende letten, man! Daar staan er bosjes en hij heeft ze gewoon overgeslagen. Dat klopt niet.'

Nee, dat klopte niet en Jan zag dat terdege in. Als er een letter was weggelaten, moest dat een letter zijn die tot aan de volgende doorgeprikte letter NIET voorkwam. 'Kan het niet zijn dat hij wilde zeggen:

'Ik heb PIJN en ben Bang en het is hier de HEL...?'

Jan begon ijverig te controleren of er een 'A' en een 'N' in bang ontbraken, maar ook dat klopte niet. De 'A' ontbrak, maar de 'N' stond er.

'Maar de man kan in zijn haast en zenuwen ook wel een 'N' over het hoofd gezien hebben.'

'Tja!' riep Jan... 'als we zó gaan beginnen, is het eind weg. Die 'voormiddag 2.24' is het belangrijkste aanknopingspunt dat we hebben ... Ik zie het al! Er is een 'S' weg:

Zit gevangen help opslaan voormiddag 2.24!

'Wat betekent dat?'

Jan krabde zich achter het oor met het potlood.

'Tja... wat het precies betekent... Wacht eens even... als ik me niet vergis, zijn er een massa Nederlanders die in plaats van 'op slag iets doen' zeggen: 'op slaan iets doen...' Dan betekent het dit: zit gevangen en vraag help op slag om 2.24 voormiddag.'

Bob zat Jan aan te kijken en begon langzaam zijn hoofd te schud-den.

'Kijk eens, Jan; mijn Hollands is natuurlijk niet zo goed als het jouwe, maar mijn gezond verstand werkt nog vrij best. En ik geloof er geen steek van, dat iemand op staande voet hulp verzoekt en dan afgepast om 2 uur 24 in de nacht. Het is geen bombardement van de Legerluchtmacht!'

'Goed. Akkoord. Dan. horen die eerste drie cijfers niet als tijd bij die 'V.M.' Hij vraagt dan terstond hulp, in de voormiddag.'

'Wat betekenen dan al die cijfers daar?'

Jan telde ze. Het waren er negen.

‘Het is toch geen legernummer van een soldaat?’

‘Hebben die negen cijfers?’

‘Ik geloof het wel, maar ik weet het niet zeker. Een stel ervan geven je geboortedatum. Dat zou dan zijn: geboren op 22.4.1933. Dat zou heel goed kunnen! Iemand die in 1933 geboren is, zit al een tijd in de dienstplichtige leeftijd. Ik geloof warempel dat we op het goede spoor zijn!’

‘Zeg, het zal toch niet iets met militaire spionage te maken hebben...?’

Zij keken elkaar even ernstig aan.

‘Schiphol is hier vlak in de buurt...’

Bob tuurde weer op het papier.

‘Als de vent Engels kent, kan hij dit bedoelen:

Zit gevangen HELL POPS op de laan voormiddag.’

‘Dat zou betekenen dat hij verwacht dat ‘de hel losbarst?’

‘Zo noem je dat in het Hollands, geloof ik. Je moet je natuurlijk het soort situatie indenken waarin de vent verkeerde, die dit schreef.’

‘Of de juffrouw. Ik vraag me al een tijdlang af, of dat woord ‘POP’ niet de naam is van een juffrouw.’

‘Hm. Meestal zet je de naam aan het eind.’

‘Dat is me ook al door het hoofd gegaan. Maar ik zie waarlijk geen kans, dáár een behoorlijke naam in te toveren. Ik heb gedacht aan twee namen: ‘Pyn en Breughel,’ maar dat kan niet, want de ‘R’ staat er, maar is niet gebruikt.’

‘En is ‘Breughel’ een Hollandse naam?’

Jan aarzelde:

‘Nou – eigenlijk meer een Vlaamse. Er was eeuwen geleden een beroemde schilder, die Breughel heette.’

‘Alsjeblieft. Deze is een bet-overkleinzoon van hem en in plaats van te schilderen, prikt hij gaatjes in kranten. Pop-art, man! Mijn hoofd doet er pijn van. Ik ga een glaasje sap drinken.’

‘Geef er mij ook een,’ zei Jan verstrooid, nog steeds bezig met zijn paperassen.

Bob rukte twee flesjes open, duwde Jan er een in diens uitgestoken

hand, zette zelf de hals aan zijn mond, boog zijn hoofd achterover en dronk met liefde. Toen het flesje leeg was, zei hij droog:

‘Luister eens, geheimschriftengenie. Blijven wij hier liggen tot ons bij volle maan, door een prinses, omgetoverd tot kikker, kwakend de oplossing van dat raadsel wordt geopenbaard, of gaan we verder?’

Jan begon van zijn sap te drinken en keek op.

‘Wat?... Nee, laten we maar verder varen. Maar snap jij wat die vent met zijn ijscomannen-zeilpet op met dit rare bericht moest?’

Bob stond op, greep de pikhaak en begon de zeilboot uit het riet te duwen.

‘Zal ik je eens wat zeggen? Die knaap heeft deze fles ook gevonden, net als wij, en is er maanden aan bezig geweest om het op te lossen, maar is er toen gek van geworden en heeft het ding weer overboord gesmeten.’

‘En toen...?’

‘Toen kreeg hij er spijt van en wilde het weer terug hebben. Je gaat van zo’n rare puzzel houden. Je hecht je er aan.’

Jan grinnikte, bekeek de krant nogmaals tegen het zonlicht, om te controleren of hij geen prikje vergeten had, rolde het geval weer op en stopte het terug in de fles. ‘Als onze vriend dadelijk langszij komt razen, zullen we het hem teruggeven.’

Bob had de jol nu op koers liggen midden in de Ringvaart en de wind blies hen genoeglijk de richting Kaag uit.

Bob grinnikte:

‘En dan te denken dat misschien het lot van de hele Noord-Atlantische verdediging afhangt van het legernummer van die ene soldaat, die met pijn opgesloten zit.’

‘Ik begrijp er totaal niets van,’ verklaarde Jan.

Hij zat plat onder in de boot, met de homp kaas voor zich en piekerde en dacht. Af en toe kwam Bob met een idee op de proppen:

‘Zeg – staat er een datum op die krant?’

‘Nee, het is een stuk ergens middennuit. Maar ik kan aan de berichten wel zien, dat hij niet meer dan een paar dagen oud is.’

‘Hm. Dank je.’

Ruzie in de Ringvaart

Anderhalf uur later waren zij in twee opzichten niet veel opgeschoten: de scheldejol dreef voort met juist genoeg vaart om haar niet geheel en al stuurloos te maken en Jan was, na het bedenken van zeventien verschillende en onhoudbare theorieën, nog even ver als bij het begin. Maar een geheel nieuwe fase in het spel trad in, toen Bob ineens zei:

‘Ik geloof dat onze witharige flesjesliefhebber weer achter ons aan komt.’

Jan keek om. Uit de richting Amsterdam kwam hen op topsnelheid een vlet achterop, met een als een nijldige wesp grommende buitenboordmotor. De vlet stoof door het water met een snor van wit schuim voor de boeg en het duurde niet lang of zij konden de witte zeilpet onderscheiden.

‘Hij heeft zijn fles gevonden, geloof ik’ mompelde Jan. ‘Tjee...’ zei Bob langgerekt. ‘Misschien drijven er wel meer van die flesjes rond, Jan! We zijn suffice ezels geweest!’

‘Waarom? Hoezo?’

Bob zei gehaast:

‘We hadden gewoon een oude krant moeten nemen, daar een stuk uitscheuren en een stelletje wilde prikken bij een stel letters zetten. Dan die valse boodschap in de fles stoppen en het echte document zelf houden.’

Jan Prins kreunde:

‘We hebben geen van tweeën een heldere dag, geloof ik. Natuurlijk hadden we dat moeten doen. Maar het is nu te laat... daar heb je onze vriend. En hij komt recht op ons af, ook!’

‘Als door radar geleid,’ voegde Bob er aan toe.

De naderende vlet minderde vaart tot haar snelheid iets groter was dan die van de voortdobberende scheldejol en kwam dan langszij. De man met de witte pet stak een pikhaak uit, sloeg die om een achter kikker van de jol en zette zijn motor af.

‘Goeiemiddag,’ zei hij, beurtelings van Jan naar Bob kijkend. ‘Daar zijn we weer.’

Jan was heel opgewekt:

‘Dat zien we. Succes gehad?’